Tilburg University

De impact van Europese duurzaamheidsregels op het mkb

Authors	Lafarre,Anne
Published in	Tijdschrift financiering zekerheden en insolventierechtpraktijk
Publication Date	2025-04-07
Document Version	publishersversion
Link	https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/19679b3a-7e8d-46d8-9507-12ff51df928c
Citation	Lafarre, A 2025, 'De impact van Europese duurzaamheidsregels op het mkb', Tijdschrift financiering zekerheden en insolventierechtpraktijk, vol. 2025, no. 3, 93, pp. 25-30.
Download Date	2026-02-13 22:16:40
Rights	General rights Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights. - Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research. - You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain - You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal" Take down policy If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

93. De impact van Europese duurzaamheidsregels op het mkb

PROF. DR. A.J.F. LAFARRE MSC

De Europese duurzaamheidsregelgeving heeft onder de noemer van de Green Deal de afgelopen jaren een grote vlucht genomen, met als doel financiële geldstromen te sturen naar duurzamere economische activiteiten. Regelgeving waaronder de CSRD, CSDDD, SFDR en de Taxonomieverordening legt steeds strengere eisen op aan bedrijven en financiële instellingen. Hoewel het MKB vaak buiten de directe reikwijdte van deze regels valt, ondervindt het wel de indirecte gevolgen hiervan (het zogenaamde 'trickle-down effect'). Banken en grote ondernemingen vragen steeds vaker ESG-gegevens op, wat de administratieve druk op het MKB verhoogt. Dit artikel onderzoekt hoe deze regelgeving doorwerkt in de financieringsmogelijkheden van het MKB en wat het recente Omnibusvoorstel hierin kan betekenen.

1. Inleiding

De financiële sector speelt een belangrijke rol in de transitie naar een duurzame economie. Duurzaamheid draait daarbij niet alleen om het milieu (de 'E'), maar ook om sociale rechtvaardigheid en goed bestuur (de 'S' en 'G' van ESG).
Banken en andere financiële instellingen worden steeds strenger beoordeeld op hun duurzaamheidsbeleid en moeten bij kredietverlening en andere activiteiten steeds meer rekening houden met ESG-criteria. Dit gebeurt vooral onder de vlag van de Europese Green Deal, die ervoor moet zorgen dat publieke en private geldstromen richting duurzame activiteiten gaan. Dat betekent ook dat de financiële sector inzicht nodig heeft in hoe duurzaam bedrijven zijn, zodat banken en andere financiële instellingen duurzaamheid kunnen meewegen in de keuzes die ze maken over de bedrijven waarin zij investeren of waaraan zij kredieten verlenen en tegen welke voorwaarden. De financiële sector wordt vooral gereguleerd door de SFDR,[1] maar ook de bredere CSRD,[2] de Taxonomieverordening[3] en de CSDDD[4] zijn van belang. Zo verplicht de CSRD bedrijven die aan bepaalde groottecriteria voldoen om een duurzaamheidsverslag op te stellen, wat helpt bij het beoordelen van hun duurzaamheidsprestaties.
We merken dat banken duurzaamheid een steeds grotere rol laten spelen in hun keuzes. Zo heeft de CEO van ING, Steven van Rijswijk, in september 2024 aangekondigd dat de bank haar financieringsbeleid strikter zal afstemmen op klimaatdoelstellingen. Bedrijven die onvoldoende inspanningen leveren om hun ecologische voetafdruk te verkleinen, kunnen in de toekomst niet langer op nieuwe financiering rekenen.[5] Volgens het nieuwsbericht heeft ING haar grootste klanten beoordeeld op basis van hun klimaattransitieplannen en stelt hen een deadline tot 2026 om voldoende vooruitgang te boeken.[6]

De beslissing van ING geeft een voorbeeld van hoe de Europese duurzaamheidsregelgeving indirect doorwerkt (dit wordt ook wel het 'trickle-down'-effect genoemd). Hoewel de regelgeving misschien niet direct van toepassing is op deze klanten van ING, ondervinden zij wel de gevolgen hiervan. Om zelf aan de duurzaamheidsregels en -verwachtingen te voldoen, stelt ING namelijk eisen aan haar klanten. Deze bedrijven zullen op hun beurt vergelijkbare verplichtingen opleggen aan hun eigen klanten en leveranciers, waardoor de impact zich door de hele waar-

1 Verordening (EU) 2019/2088 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiëledienstensector.
2 Richtlijn (EU) 2022/2464 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen, OJ L 322/15.
3 Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088.
4 Richtlijn (EU) 2024/1760 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en Verordening (EU) 2023/2859.
5 A. Mooney, 'Dutch bank ING to ditch climate laggards as clients', *Financial Times* 19 september 2024. Zie ook de 'ING Group Climate Progress Update 2024' van 17 september 2024, p.18-20. Beschikbaar via: https://www.ingwb.com/binaries/content/assets/insights/news/ing-climate-progress-update-2024.pdf.
6 Dit is ook te zien in het ING Climate Report 2023, beschikbaar via de website. Voor 2023 rapporteert ING dat klimaatoverwegingen zijn geïntegreerd in het 'corporate client & transaction approval process', p. 10.

deketen kan verspreiden, inclusief het midden- en kleinbedrijf (mkb)[7]. Bovendien kunnen banken als ING hun eisen voor (duurzaamheids)financiering ook verder gaan uitbreiden naar kleinere klanten. Ondanks dat de duurzaamheidsregelgeving dus niet direct van toepassing is op het mkb kan deze Europese wetgeving wel indirect effect hebben.

Deze ontwikkelingen roepen allerlei belangrijke vragen op over de wenselijkheid van de impact van deze duurzaamheidsregelgeving op het mkb en hun toegang tot bancaire financiering. Zo toont onderzoek van Eurochambres[8] aan dat grote ondernemingen en banken indirect allerlei rapportageverplichtingen opleggen aan mkb-bedrijven en dat de toegang tot (duurzaamheids)financiering voor het mkb bovendien beperkt is.[9] Intussen groeit in Europa de aandacht voor de spanning tussen de duurzaamheidsregelgeving en de gevolgen voor het mkb. Om de lasten te verlichten, heeft de Europese Commissie (EC) op 26 februari 2025 het Omnibusvoorstel gepresenteerd, waarin belangrijke wijzigingen binnen het huidige juridische kader worden voorgesteld. De vraag is of deze lastenverlichting daadwerkelijk noodzakelijk is, voldoende effect heeft en leidt tot een betere toegang tot financiering voor het mkb.

Ondanks dat de duurzaamheidsregelgeving dus niet direct van toepassing is op het mkb, kan deze Europese wetgeving wel indirect effect hebben

In dit artikel bespreek ik het 'trickle-down'-effect van de Europese duurzaamheidswetgeving op het mkb vanuit juridisch en praktisch perspectief (paragraaf 2) en ik ga in op het Omnibusvoorstel van de EC (paragraaf 3). In paragraaf 4 bespreek ik of dit voorstel voldoende is om de lasten te verlichten en het mkb toegang te geven tot duurzame financiering. Ik sluit af met een paar korte afsluitende opmerkingen.

2. De Europese duurzaamheidsregelgeving

De afgelopen jaren is de focus op duurzame financiering aanzienlijk vergroot in Europa.

De EC stelde haar 'Actieplan: duurzame groei financieren'[10] in 2018 op om de Europese publieke en private kapitaalstromen naar duurzame en groene sectoren te leiden. Dit actieplan introduceerde onder andere een gemeenschappelijke duurzame financiële taxonomie, waarna de Taxonomieverordening op 22 juni 2020 werd aangenomen.

De afgelopen jaren is de focus op duurzame financiering aanzienlijk vergroot in Europa

Een ander punt van aandacht was de verduidelijking van de verplichtingen van de financiële sector ten aanzien van duurzaamheid; dit is de basis voor de SFDR van november 2019. Later zijn daar onder andere ook de CSRD als kader voor informatieverschaffing door niet-financiële en financiele ondernemingen[11] en de CSDDD bijgekomen.
Hierna bespreek ik de CSRD, CSDDD, SFDR en de Taxonomieverordening, vooral met het oog op de indirecte en praktische verplichtingen voor het mkb die uit deze regelgeving voortvloeien.

2.1 CSRD

De CSRD bevat rapportageverplichtingen voor niet-financiële instellingen op het gebied van duurzaamheid. De duurzaamheidsinformatie zal ook onderworpen moeten worden aan een accountantscontrole,[12] waarin materialiteit wordt toegepast. Waar men gewend is aan financiële materialiteit in het jaarrekeningenrecht wordt er in de duurzaamheidsverslaggeving gewerkt met een dubbele materialiteit, waarbij ook de impact van de onderneming op de mens en op de omgeving meegenomen moet worden. Het is hierbij van belang dat bedrijven in gesprek gaan met hun stakeholders, zoals klanten, werknemers, investeerders, maatschappelijke organisaties et cetera. Dit helpt bedrijven om inzicht te krijgen in welke duurzaamheidsaspecten als materieel worden

7 In Europese regelgeving wordt verwezen naar kmo's, kleine en middelgrote ondernemingen. De termen betekenen vrijwel hetzelfde.

8 Eurochambres is de vereniging van Europese kamers van koophandel en vertegenwoordigt meer dan 20 miljoen bedrijven via nationale en regionale kamers in 45 landen. Het is geen formele EU-instelling, maar een onafhankelijke organisatie die nauw samenwerkt met de EU en beleidsmakers om de belangen van bedrijven, vooral het mkb, te behartigen. Zie voor meer informatie de website van Eurochambres, https://www.eurochambres.eu/.

9 Eurochambres heeft dit onderzoek uitgevoerd op basis van een vragenlijst (2.141 bedrijven) en interviews (14). Eurochambres and SME United, *Access to sustainable finance for SMEs: A European Survey*, 2023. Beschikbaar via: https://www.eurochambres.eu/wp-content/uploads/2023/09/Access-to-sustainable-finance-for-SMEs.pdf. Dit onderzoek laat onder andere zien dat slechts 35% van de duurzame investeringen wordt gefinancierd door banken of andere financiële instellingen.

10 Actieplan: duurzame groei financieren, COM(2018) 97 final van 8 maart 2018.

11 Mededeling van de Europese Commissie, *Strategie voor de financiering van de transitie naar een duurzame economie* van 6 juli 2021.

12 In de eerste periode geldt nog met een beperkte mate van zekerheid. In het Omnibusvoorstel stelt de EC voor om deze beperkte mate van zekerheid te behouden.

beschouwd en welke impact de onderneming heeft op mens en milieu.[13]
Het toepassingsgebied van de CSRD wordt gradueel over de jaren uitgebreid over een toenemend aantal ondernemingen. Op dit moment worden eerst de grote beursgenoteerde ondernemingen die onder het toepassingsgebied van de NFRD[14] vallen voor boekjaar 2024 verplicht om te voldoen aan de rapporteringsvereisten (ook wel 'wave 1' genoemd). Voor het boekjaar daarna volgen grote ondernemingen volgens de wettelijke groottecriteria,[15] net als grote kredietinstellingen en verzekeraars (ongeacht hun rechtsvorm) ('wave 2'). En pas weer een jaar later (boekjaar 2026) volgen kleine en middelgrote genoteerde ondernemingen op een Europese beurs (met uitzondering van micro-ondernemingen) ('wave 3). En tot slot volgen bepaalde ondernemingen gevestigd buiten de EU (2027).

Alhoewel onder de huidige regels van de CSRD enkel beursgenoteerde mkb-bedrijven vanaf 2026 direct zouden moeten rapporteren, zien we een belangrijke en sterke impact op vrijwel het gehele mkb doordat het trickle-down-effect expliciet omarmd wordt: bij rapportage van de duurzaamheidsimpact moeten bedrijven namelijk niet enkel de *eigen* activiteiten van de onderneming in ogenschouw nemen, maar ook van de waardeketen, waaronder de toeleveringsketen en de effecten van eigen producten en diensten in de keten.[16] Als gevolg hiervan zullen veel mkb-bedrijven in de praktijk te maken krijgen met verzoeken om duurzaamheidsinformatie, bijvoorbeeld wanneer ze deel uitmaken van de waardeketen van grotere bedrijven of wanneer financiële instellingen, zoals banken, deze informatie van hen opvragen.[17] Het rapporteringsdomein van de CSRD strekt zich dus ver uit over de juridische grenzen van de rechtspersoon die aan de rapportageverplichting onderworpen is.

Om het mkb hierbij te helpen, is de zogenaamde VSME-standaard ontwikkeld.[18] Ook wordt er in de European Sustainability Reporting Standards 1 over de waardeketen expliciet aangegeven dat CSRD-plichtige ondernemingen waarden mogen schatten indien het mkb bepaalde informatie niet kan verstrekken. Bovendien wordt er geen informatie vereist van elke actor binnen de waardeketen in deze duurzaamheidsrapportage.[19]

Het rapporteringsdomein van de CSRD strekt zich dus ver uit over de juridische grenzen van de rechtspersoon die aan de rapportageverplichting onderworpen is

Tot slot is het noemenswaardig dat in Nederland, net als in een aantal andere lidstaten waaronder Duitsland, de implementatie van de CSRD nog niet is gerealiseerd, hetgeen de nodige vragen kan opleveren in de praktijk, zoals zorgen over de terugwerkende kracht van de regelgeving.[20] De NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants) heeft eind 2024, als gevolg van deze late implementatie, de 'NBA Alert 49' gepubliceerd met het advies om zo veel mogelijk te handelen in overeenstemming met de CSRD.[21]

2.2 CSDDD

Ook de CSDDD heeft een indirect impact op het mkb. De CSDDD is op 25 juli 2024 in werking getreden en op 18 november 2024 is het ontwerpwetsvoorstel Wet internationaal verantwoord ondernemen (WIVO) ter consultatie gepubliceerd om de CSDDD te implementeren in Nederland.[22] De CSDDD introduceert passende zorgvuldigheid (*due diligence*) als een wettelijke verplichting voor grote bedrijven[23] om negatieve gevolgen voor mensenrechten en het milieu binnen hun handelsketen te identificeren, te voorkomen, te beperken en hierover transparant te rapporteren. Deze due diligence-verplichtingen zijn onder andere geïnspireerd op het raamwerk van de UNGPs[24] en de OESO-richtlijnen.[25] Op grond van de CSDDD dragen bedrijven verantwoordelijkheid voor niet alleen hun eigen

13 Tot slot gaat de CSRD ook in op de governance van de ondernemingen. Zo gaat bijv. art. 19 bis 2c in op de inrichting en organisatie van ondernemingen door het volgende te stellen: 'Een beschrijving van de rol van de bestuurs-, leidinggevende en toezichthoudende organen met betrekking tot duurzaamheidskwesties, en van de daarin aanwezige deskundigheid en vaardigheden met betrekking tot het vervullen van die rol ofwel de toegang die deze organen hebben tot dergelijke deskundigheid en vaardigheden.'

14 Richtlijn (EU) 2022/2464 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen, OJ L 322/15.

15 Art. 2:396/397 BW.

16 Art. 19 bis 2f onder ii CSRD. Zie ook ESRS 1, general requirements (inclusief '5. Value chain'). ESRS staat voor 'European Sustainability Reporting Standards'.

17 Dit is ook de conclusie van een onderzoek van Eurochambres op basis van een vragenlijst (2.141 bedrijven) en interviews (14). Eurochambers and SME United, *Access to sustainable finance for SMEs: A European Survey*, 2023. Beschikbaar via: https://www.eurochambres.eu/wp-content/uploads/2023/09/Access-to-sustainable-finance-for-SMEs.pdf.

18 De VSME (Voluntary Small Medium Enterprise)-standaard is de Europese standaard voor duurzaamheidsrapportage voor mkb en micro-ondernemingen. Deze standaard is ontwikkeld door EFRAG en te vinden via: https://www.efrag.org/en/projects/voluntary-reporting-standard-for-smes-vsme/concluded.

19 ESRS 1-5.

20 Zie hierover: https://www.nba.nl/nieuws/2025/januari/nba-waarschuwt-voor-terugwerkende-kracht-bij-regels-duurzaamheidsrapportering-en--assurance/.

21 https://www.nba.nl/wet--en-regelgeving/alerts/nba-alert-49/.

22 Zie voor het voorstel en de reacties op de internetconsultaties: https://www.internetconsultatie.nl/wivo/b1.

23 De CSDDD geldt voor ondernemingen met meer dan duizend werknemers en een jaaromzet van meer dan € 450 miljoen. Ook ondernemingen van buiten de EU die een jaaromzet van meer dan € 450 miljoen in de EU behalen, vallen onder de richtlijn.

24 UN Guiding Principles on business and human rights.

25 OESO-richtlijnen voor internationaal MVO.

activiteiten, maar ook voor die van hun leveranciers, distributeurs en andere zakelijke partners. Deze verantwoordelijkheid creëert een waardeketeneffect: grote bedrijven zullen hun leveranciers informatieverzoeken doen aan hun leveranciers en hen aansporen om aan duurzaamheidsvereisten te voldoen.[26]

De financiële sector heeft een uitzonderingspositie in de CSDDD. Zo worden de passende zorgvuldigheidsverplichtingen van financiële ondernemingen beperkt tot hun eigen operaties, die van hun dochterondernemingen en de stroomopwaartse activiteiten in hun activiteitenketen. De stroomafwaartse activiteiten, zoals de klanten, worden expliciet uitgesloten.[27]

2.3 SFDR

Anders dan de CSRD en CSDDD heeft de SFDR geen expliciete focus op waardeketens. Toch heeft ook deze verordening een indirect effect op het mkb. De SFDR verplicht financiële marktpartijen zoals banken, beleggingsondernemingen, pensioenfondsen en vermogensbeheerders om meer gedetailleerde informatie te verstrekken over duurzaamheidsrisico's en duurzame kenmerken van financiële producten, evenals over de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Een belangrijk onderdeel hiervan is de rapportage over de belangrijkste negatieve duurzaamheidseffecten van hun investeringen ('PAIs' genoemd, oftewel *Principal Adverse Impacts*).[28] Financiële instellingen moeten transparant maken welke negatieve effecten hun investeringen hebben op mens en milieu en hoe zij deze identificeren en prioriteren. De SFDR biedt ook een classificatie van ESG-investeringen. Kort gezegd varieert deze classificatie van art. 6 SFDR (geen duurzaamheidsdoelstelling) tot art. 8 (bevordert E- of S-kenmerken) en art. 9 (met duurzaamheidsdoelstelling).

Ook de SFDR zorgt voor waardeketeneffecten die het mkb en andere ondernemingen raken, vooral bij het verkrijgen van financiering. Financiële instellingen moeten duurzaamheidsrisico's en -prestaties rapporteren over hun investeringen en kredietverlening, waardoor bedrijven steeds vaker op ESG-criteria worden beoordeeld. Bovendien hebben financiële instellingen behoefte aan duurzamere activa om aan art. 8 of art. 9 van de SFDR te kunnen voldoen. Bedrijven met gebrekkige duurzaamheidsinformatie of zonder ESG-beleid lopen daardoor het risico minder toegang tot financiering te krijgen dan concurrenten die hier wél aan voldoen. Zo ontstaat er, net als onder de CSRD en CSDDD, indirecte druk op het mkb om duurzaamheidsgegevens te verzamelen en hierover te rapporteren, zelfs als zij daar wettelijk niet toe verplicht zijn.

2.4 Taxonomieverordening

Tot slot legt ook de Taxonomieverordening indirecte verplichtingen op aan het mkb. Deze verordening stelt uniforme criteria vast voor bedrijven en investeerders met betrekking tot economische activiteiten die als milieuvriendelijk kunnen worden geclassificeerd (de 'taxonomie'). Om als 'taxonomieconform' te worden beschouwd, moeten economische activiteiten voldoen aan strenge criteria, zoals vastgelegd in art. 3 van de Taxonomieverordening. Dit houdt in dat zij een substantiële bijdrage moeten leveren aan ten minste één van de zes milieudoelstellingen van de taxonomie, geen significant nadeel mogen veroorzaken voor een van deze doelstellingen en moeten voldoen aan minimumnormen op het gebied van sociale en governanceaspecten.[29]

Art. 8 van de Taxonomieverordening verplicht bedrijven die onder de CSRD vallen om te rapporteren in hoeverre hun omzet, CAPEX en OPEX in lijn zijn met de Taxonomie. Financiële instellingen moeten deze gegevens gebruiken om hun *Green Asset Ratio* (GAR, in het Nederlands ook wel 'groeneactivaratio' genoemd) te berekenen en te rapporteren.[30] De GAR verplicht banken om te rapporteren welk deel van hun kredietverstrekking en beleggingen voldoet aan de Taxonomieverordening.

Ook hier zien we weer de indirecte werking terug voor het mkb. Omdat banken inzicht moeten geven in hun GAR, zullen zij bij kredietaanvragen en investeringsbeslissingen steeds vaker duurzaamheidseisen hanteren. Dit betekent dat in de praktijk ook het mkb bij het aanvragen van financiering in sommige gevallen zal moeten kunnen aantonen hoe hun activiteiten zich verhouden tot de duurzaamheidscriteria van de taxonomie.[31]

3. Het Omnibusvoorstel

Het hiervoor besproken 'trickle-down-effect' van de Europese duurzaamheidsregels op het mkb leidt tot bezorgdheid over de (te) zware lasten die dit met zich meebrengt. Het Eurochambres-onderzoek vertelt het verhaal van een mijnbouwondernemer die ironisch opmerkt dat zijn bedrijfsarchief inmiddels als verlengstuk dient van nationale instanties. En een industriële ondernemer beschrijft ESG-rapportage als een tijdrovend, maar noodzakelijk

26 Daarnaast krijgt het mkb mogelijkerwijze vaker te maken met contractuele eisen van grotere bedrijven die risico's willen afdekken, zoals door middel van verplichte duurzaamheidsaudits. Dit kan zelfs een voorwaarde worden voor het mkb om zaken te kunnen blijven doen met grote ondernemingen.

27 Preambule 26 CSDDD.

28 Zie preambule 20 en art. 4 SFDR.

29 De zes milieudoelstellingen worden nader uitgewerkt in de art. 10 tot en met 15 van de Taxonomieverordening, terwijl de specifieke voorwaarden waaraan economische activiteiten moeten voldoen verder worden gespecificeerd in de art. 16 tot en met 18.

30 Gedelegeerde Verordening (EU) 2021/2178 van de Commissie van 6 juli 2021 tot aanvulling van Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad door vaststelling van de inhoud en de presentatie van door aan art. 19 bis of art. 29 bis van Richtlijn 2013/34/EU onderworpen ondernemingen te rapporteren informatie betreffende ecologisch duurzame economische activiteiten en door vaststelling van de methode om aan deze rapportageverplichting te voldoen, OJ L 443/33.

31 Het onderzoeksrapport van Eurochambres laat echter zien dat in de praktijk de taxonomie geen (grote) rol lijkt te spelen in de financiering van het mkb. Tegelijkertijd laat het ook zien dat de taxonomie niet geschikt is voor mkb-financiering en dat de GAR een beperking vormt. Zie voetnoot 9.

kwaad. Zo kostte het hem maar liefst vier werkdagen om een 49-pagina's tellende vragenlijst van een grote klant in te vullen.[32]
Veel ondernemers hebben vergelijkbare zorgen. Daarom heeft Ursula von der Leyen, voorzitter van de EC, in november 2024 voorgesteld om de Taxonomieverordening, de CSRD en de CSDDD samen te voegen tot één overkoepelende wet via een Europese Omnibuswet. De SFDR is dus géén onderdeel van dit Omnibusinitiatief.
De directe aanleiding voor deze Omnibusontwikkelingen was het rapport '*The future of European competitiveness*', gepresenteerd door voormalig ECB-voorzitter Mario Draghi.[33] Eén van de aanbevelingen in het Draghi-rapport is het vereenvoudigen en verminderen van onnodige regelgeving die is ontstaan door overlappende en complexe verplichtingen. De focus ligt hierbij op lastenverlichting voor het mkb.[34] Het Draghi-rapport onderschrijft dat er meer evenredige normen moeten worden ontwikkeld voor het genoteerde mkb om aan hun rapportageverplichtingen te voldoen.[35]
Op 26 februari 2025 heeft de EC het Omnibusvereenvoudigingspakket gepresenteerd om de administratieve lasten voor bedrijven te verlagen, regeldruk te verminderen en het Europese ondernemingsklimaat te bevorderen.[36] Het doel is een vermindering van 35% van de administratieve lasten voor het mkb.[37] Het Omnibusvoorstel gaat momenteel de gewone Europese wetgevingsprocedure in en de uitkomst hiervan is momenteel nog onzeker.

Het Omnibusvoorstel omvat onder meer uitstel van de verplichtingen onder de CSRD voor de 'wave 2'- en 'wave 3'-bedrijven met twee jaar, en de omzetting van de CSDDD met één jaar.[38] Daarnaast brengt het Commissievoorstel belangrijke inhoudelijke wijzigingen voor de CSDDD mee.[39] Zo beperkt het richtlijnvoorstel onder andere de passende zorgvuldigheidsverplichtingen in principe tot de directe zakelijke partners (ook wel 'tier-one' genoemd).[40] Wat betreft de CSRD, zal zo'n 80% (!) van de bedrijven niet meer CSRD-plichtig zijn door de duurzaamheidsrapportageverplichtingen enkel van toepassing te maken op de allergrootste bedrijven met meer dan duizend werknemers. [41] Dit is overigens zelfs een verkleinde reikwijdte ten opzichte van de voorganger van de CSRD, de *Non-Financial Reporting Directive* (NFRD).[42] Deze beperktere reikwijdte van de CSRD heeft ook gevolgen voor bedrijven die op grond van art. 8 van de Taxonomieverordening verplicht zijn om duurzaamheidsinformatie openbaar te maken.[43]

4. De effecten van het Omnibusvoorstel op het mkb

Het Omnibusvereenvoudigingspakket moet voorkomen dat het mkb dat buiten de reikwijdte van de CSRD (inclusief art. 8 van de Taxonomieverordening) en de CSDDD valt, onderworpen wordt aan (te) grote rapportageverplichtingen. De EC wil dit onder andere bewerkstelligen door een volledig vrijwillige rapportagestandaard vast te stellen die gebaseerd is op de VSME voor bedrijven die niet langer onder de CSRD vallen (bedrijven met minder dan duizend werknemers).[44] Grote ondernemingen binnen de CSRD mogen bovendien geen aanvullende informatie vragen van bedrijven buiten de reikwijdte die verder gaat dan de informatie die in deze standaard is opgenomen.[45]
Wat betreft de CSDDD mogen bedrijven volgens het Omnibusvoorstel geen informatie opvragen van directe partners met minder dan vijfhonderd werknemers, behalve de informatie die in de VSME-standaard is opgenomen, tenzij aanvullende informatie niet op andere manieren kan worden verkregen en noodzakelijk is. Op deze manier

32 Zie de quotes op pagina 21 van het Eurochambres-rapport. Zie voetnoot 9.
33 Deel A die deze strategie uiteenzet (beschikbaar via https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en, geraadpleegd op 23 december 2024) en Deel B, dat een diepgaandere analyse biedt en onder andere de CSRD expliciet noemt (beschikbaar via https://commission.europa.eu/document/download/ec1409c1-d4b4-4882-8bdd-3519f86bbb92_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness_%20In-depth%20analysis%20and%20recommendations_0.pdf, geraadpleegd op 23 december 2024).
34 Deel B van dit rapport, p. 321.
35 Dit zijn de European Sustainability Reporting Standard for listed Small and medium-sized enterprises, LSME ESRS, van de EFRAG.
36 Zie voor een overzicht van dit Omnibuspakket https://commission.europa.eu/publications/omnibus-i_en (Omnibus 1). Hieronder valt ook het richtlijnvoorstel om bepaalde rapportages en passende zorgvuldigheidsverplichtingen aan te passen (COM(2025) 81 final) en de inwerkingtreding van bepaalde verplichtingen in de CSRD en de omzettingsdeadline van de CSDDD uit te stellen (COM(2025) 80 final). Daarnaast is er ook nog Omnibus 2, zie hiervoor: https://commission.europa.eu/publications/omnibus-ii_en.
37 Zie het antwoord op vraag 1 via https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_25_615.
38 COM(2025) 80 final.
39 COM(2025) 81 final.
40 Voor een verder overzicht van de wijzigingen in de CSDDD, zie L. van Dijk & T. Salemink, 'Deregulering van duurzaamheid? Europese Commissie publiceert Omnibusvoorstel', Ondernemingsrecht 2025/25.
41 De AFM heeft aangekondigd om, ondanks de onzekerheid over de reikwijdte van de CSRD-verplichtingen, vast te houden aan haar Agenda 2025. Zie het persbericht van 11 maart 2025: https://www.afm.nl/nl-nl/sector/actueel/2025/mrt/omnibusvoorstel-csrd.
42 Richtlijn 2014/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU met betrekking tot de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote ondernemingen en groepen.
43 Bovendien bevat het Omnibusvoorstel een opt-inregeling voor bedrijven met een netto-omzet tot € 450 miljoen per jaar om vrijwillig informatie over hun taxonomieconformiteit te rapporteren, zonder aan de volledige openbaarmakingsvereisten van art. 8 te hoeven voldoen.
44 Hoewel het Omnibusvoorstel het belang van de VSME-standaard extra benadrukt, maakte deze vrijwillige standaard al deel uit van eerdere mkb-ondersteuningsmaatregelen voor duurzaamheidsrapportage. Het Omnibusvoorstel breidt vooral de toepassing van deze vrijwillige standaard uit door rapportageverplichtingen te beperken tot de grootste bedrijven.
45 De EC is van plan om zo snel mogelijk een aanbeveling uit te brengen over vrijwillige duurzaamheidsrapportage, gebaseerd op de door EFRAG ontwikkelde VSME-standaard. Zie ook: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_25_615.

wordt ook het aantal informatieverzoeken op grond van de CSDDD in de waardeketen beperkt.[46]
Tot slot speelt het Omnibusvoorstel in op wat naar voren komt uit het Eurochambres-rapport als een belangrijk obstakel voor mkb-financiering, namelijk de Green Asset Ratio (GAR).[47] Het mkb kan in de praktijk vaak niet voldoen aan dit soort complexe rapportagevereisten.[48] Het Omnibusvoorstel geeft banken de mogelijkheid blootstellingen aan bedrijven die buiten de toekomstige reikwijdte van de CSRD vallen uit te sluiten van de noemer van de GAR.

Hoewel het Omnibusvoorstel enkele belangrijke knelpunten voor het mkb aanpakt door rapportagelasten te verlichten, zijn er nog belangrijke stappen die gezet kunnen worden. Waar door de EC vooral nadruk wordt gelegd op het verlichten van rapportageverplichtingen, stelt Eurochambres namelijk dat een gestandaardiseerde en eenvoudige duurzaamheidsrapportagestandaard als de VSME-standaard het mkb ook juist kan *helpen* bij het bepalen van hun duurzaamheidsstrategie. Dit wordt nog onvoldoende benadrukt in het Omnibusvoorstel.
De VSME-standaard kan een belangrijke rol gaan spelen in duurzame mkb-financiering. In de praktijk kan de VSME-standaard het mkb ondersteunen bij het voldoen aan informatieverzoeken van financiële instellingen die onder de SFDR vallen. Banken en andere financiële instellingen zouden deze standaard bovendien kunnen gebruiken bij het beoordelen van leningen. Naar mijn weten is er door Europa nog geen expliciete koppeling gemaakt tussen de VSME-standaard en de SFDR, en bovendien maakt de SFDR ook geen onderdeel uit van het Omnibusvoorstel. Hierdoor blijft het onzeker en onduidelijk of deze vrijwillige standaard het mkb wel voldoende zal kunnen beschermen. Banken en andere financiële instellingen kunnen namelijk nog steeds extra duurzaamheidsgegevens opvragen om aan hun eigen SFDR-verplichtingen te voldoen, zelfs als de VSME-standaard hier grenzen aan stelt.

Tot slot zien we in de praktijk dat duurzame financiering nog onvoldoende afgestemd wordt op de behoeften van het mkb.[49] Veel leningen zijn strikt gekoppeld aan specifieke duurzame investeringen ('use-of-proceeds loans'), terwijl mkb-bedrijven juist behoefte hebben aan flexibiliteit en bredere duurzaamheidsfinanciering ('sustainability-linked finance')[50], zeker gezien de onzekerheid in de markt en technologische ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Een logische volgende stap zou zijn om deze bredere vormen van financiering te koppelen aan eenvoudige, toegankelijke duurzaamheidsstandaarden zoals de VSME-standaard. Hierdoor kunnen mkb-bedrijven aantonen dat zij werken aan duurzaamheid zonder te worden geconfronteerd met complexe en uiteenlopende rapportagevereisten.

5. Afsluitende opmerkingen

Met het vergaande Omnibusvereenvoudigingspakket wil de EC de lasten voor het mkb verlichten.
Vooral de VSME-standaard moet de indirecte impact van de Europese duurzaamheidsregelgeving verminderen. Deze focus op lastenverlichting mag echter niet ten koste gaan van de verduurzaming. Het mkb moet niet alleen worden ontzien, maar ook actief worden ondersteund in het maken van duurzame keuzes, iets wat in het huidige Omnibusvoorstel te weinig nadruk krijgt.

Met het Omnibusvereenvoudigingspakket wil de EC de lasten voor het mkb verlichten

De toekomst van het Omnibusvoorstel is nog onzeker. Of het, ook zonder de SFDR, daadwerkelijk een oplossing zal bieden voor de financieringsuitdagingen van het mkb, blijft de vraag. Een logische volgende stap zou zijn om ook voor mkb-financiering de VSME-standaard te gaan gebruiken.

Dit artikel is afgesloten op 19 maart 2025.

Over de auteur
Prof. dr. A.J.F. (Anne) Lafarre Msc
Verbonden als Hoogleraar ondernemingsrecht en financiering aan Tilburg Law School, Tilburg University.

46 Andere voorgestelde wijzigingen van de CSDDD verlichten de lasten voor het mkb verder, zoals een lagere monitoringfrequentie van de effectiviteit van zorgvuldigheidsmaatregelen, waarbij de jaarlijkse beoordeling wordt vervangen door een vijfjaarlijkse beoordeling.
47 Dit is een indicator die de hoeveelheid groene leningen en investeringen van een bank meet in verhouding tot haar totale activaportefeuille. Zie ook voetnoot 30.
48 Zie het Eurochambres-rapport, voetnoot 9, p. 35.
49 Zie het Eurochambres-rapport, voetnoot 9.
50 Zie bijvoorbeeld dit persbericht van ING over het gebruik van sustainability-linked financiering: https://www.ingwb.com/en/insights/sustainability/ing-marks-five-year-anniversary-of-pioneering-sustainability-linked-financing.